

10 schôdzok

Jaromír Jeřábek

*Metodický materiál pre vedúcich krúžkov mladých filatelistov
Pre potreby vedúcich KMF ZSF preložil a upravil Mgr. Ján Mička*

Prvá schôdzka

Nebude to dlho trvať a prídu starí, „skúsení“ jednoročiaci a s nimi aspoň 4 noví, po dobrej zábave túžiaci spolužiaci. Vek 8 –11 (možno až 15) rokov je na nich zreteľne vidieť, ale inak nevie menej skúsený vedúci o svojich budúcich zverencoch vôbec nič. Jeho predchodca utiekol od vedenia krúžku mladých filatelistov (ďalej KMF) tak rýchlo, že nestačil odovzdať ani zoznam členov z minulého roka a tým skôr ešte niečo o nich povedať. Ako z toho, alebo presnejšie ako do toho?

Rozhodne nesmie prísť vedúci KMF na prvú schôdzku nepripravený. Je to začiatok konca. Mal by so sebou priniesť časť svojej zbierky československých alebo slovenských (pozn. prekladateľa, vsuvky ďalej kurzívou) známok a to radšej so známkami atraktívnymi pre laika a ak má, tak aj niekoľko albumových listov nejakého námetu, zastúpeného známkami celého sveta. Okrem katalógov POFIS, Michel a SLOVENSKO aj pinzetu, lupu, nálepky, diofán a posledné čísla Filatelie, SPRAVODAJCU ZSF, ZBERATEĽA a staršie čísla Mladého filatelistu alebo NITRAFILY. Pretože vie, že každý príde na krúžok „ako do Sokola“ (rozumej: v trenkách a bosý), predídeme sklamaniu a prinesieme vlastné zastrúhané ceruzky a farbičky pre očakávaný počet záujemcov a k tomu zodpovedajúci počet papierov na písanie formátu A5.

Úvodom povieme o tom, čo chceme v KMF približne robiť: naučiť sa niečo zaujímavého o známkach (vedúci sa to môže naučiť o niečo skôr sám, nemusí byť žiadny znalec filatelie. Jednotlivé kapitoly z toho a či onoho kúta možno preštudovať z bohatých prameňov, ktoré v knižniciach alebo u známych vždy sú. Podmienka je: postupne a dobre). Naučia sa upravovať vlastnú zbierku, súťažiť medzi sebou v rôznych disciplínach od zemepisu cez lepenie známok na čas až po rysovanie, požičiavanie časopisov a kníh z odboru filatelie, písať si s mladými filatelistami nemecky alebo anglicky, zísť na výstavu, sami tiež malú výstavku známok pripraviť, usporiadať výlet do 50 km vzdialeného alebo 15 km pochod

do susedného KMF, kde sa staneme hosťami na ich schôdzke a vymeníme si známky a skúsenosti...

Nerobme veľké plány, nesľubujme veľké veci ale nebuďme zasa príliš skromní. V každom prípade pamätajte na to, aby sa uplatnili všetci členovia KMF aj napriek tomu, že ich schopnosti sú niekedy priepastne rozdielne. Po tomto úvode je nádej, že ste dokázali vyvolať u všetkých záujemcov o príslušnosť ku KMF chuť myslieť na známky i v spánku. Počítajte ale s tým, že existujú ešte ďalšie dôležité záležitosti vašich členov, ktoré potrebujú ich voľný čas. Vráťte iných záujmových krúžkov alebo nepovinných predmetov v škole.

V druhej časti schôdzky sa nevyhnete „prieskumu verejnej mienky“, ktorou budete zisťovať stanovovanie hodiny a dňa pre organizovanie schôdzok. (Podriadenie voľného času vedúceho KMF možnostiam jeho členov a úzkostlivé dodržiavanie dohody je základom úspechu. Neustále ospravedlňovanie neprítomnosti, neskorých príchodov a predčasných odchodov býva príčinou nízkej úrovne vo väčšine prípadov).

Teda: kto môže (prísť) v pondelok? Kto má čas v utorok? Kto chce chodiť v stredu? Túto časť nemožno odflinkat' za jednu minútu. Chce to čas a priebežné zisťovanie príčin. (Nezriedka vyčerpáte všetky možnosti dní v kalendári a zistíte, že dni od pondelka do piatka je akosi málo...) Všetko sa dá upraviť a tam, kde nemožno – niet pomoci. Nový vedúci nemá možnosť orientovať sa na všetky požiadavky. Je preto lepšie ako stratiť šikovného chlapca so záujmom o poštové známky obetovať dvoch nováčikov. (KMF také "pilieriky" pre svoju činnosť nutne potrebuje aj keď snahou je získať čo najviac záujemcov.) Ak je poruke v klube aj druhý vedúci a je dosť záujemcov v novom krúžku, ktorým niektorý deň nevyhovuje ale iný áno, je vhodné KMF rozdeliť na dva krúžky, najlepšie na začiatkovikov a pokročilých ... A ak niekomu z nových vyhovuje len občasné chodenie, súhlasíme aj s takým riešením, pretože časom sa to môže zmeniť a takýto záujemca nahradí iného nádejného mladého filatelistu, ktorý predčasne skončil.

Stanovenie času začiatku a ukončenia schôdzky je podstatne ľahšie. Tam má právo vedúci KMF prihliadať predovšetkým na svoje pracovné povinnosti a možnosti, ale musí dbať aj na včasný návrat všetkých detí domov, a to aj v zimnom období, kedy je skoro začiatok tmy. Nemalo by to byť po 16. hodine, optimálny začiatok schôdzky je o 15. hodine, kedy sa dajú deti uvoľniť aj zo školského klubu. Skôr nie, pretože po vyučovaní, cca o 13.00 – 13.30 končia žiaci so školou a mali by mať nejakú prestávku medzi odchodom domov a príchodom do KMF. Trvanie schôdzky maximálne dve hodiny (s krátkou prestávkou) a pokiaľ možno pravidelne týždenne. Rôznych absencií bude i tak dosť. (Nemoci, rôzne akcie školy a pod.)

Po tejto „vysilujúcej“ časti“ by mal prísť nachvíľu oddych. Opýtate sa jedného po druhom, prečo prišli na krúžok filatelistov a nie napr. k leteckým modelárom alebo akvaristom, k počítačom...

Dozviete sa určite veľa, pretože niektorí prezradia zaujímavé veci z iných krúžkov (prečo sa im tam nepáčilo a teda čoho by ste sa mali vyvarovať.) Povedia čosi o svojich súrodencoch, bude to určite humor pre všetkých. Potom zasa príde rad na vás. Pochválite sa s tým, čo ste so sebou priniesli. Necháte nazrieť do ozajstnej zbierky známok. Odmenou Vám bude vzdychanie, pohľad na mykanie ukazováčikov smerom k viazaným hodnotám a trojuholníkovým známkam a budete mať prvý raz príležitosť karhať. A až príde posledný list, tak prezradíte, že sa každý môže stať odberateľom noviniek slovenských známok, čo je jeden z vašich tromfov. Potom predvediete katalóg (doneste aj dobre hrubý starší ZUMSTEIN alebo najnovší MICHEL) budete určite odpovedať i na otázku, ktorá známka je najdrahšia a preto sa na ňu dobre pripravte. Určite padne aj otázka akú máte vy najdrahšiu známku. Budú nasledovať ostatné pomôcky a úvodná show skončila. Začne tvrdá práca.

Všetkých upozorníte, aby chodili do KMF s umyťými rukami. Aby mali zošíť s linkami alebo čistý formátu A5, ceruzku na kreslenie a pero na písanie. Aby chodili načas, nikomu nič nebrali ani na čas ani natrvalo. Nadšenie mierne ochabne, ale to odstránite nasledovne: vyhlásite ešte v ten deň súťaž o najlepšieho mladého filatelistu v KMF (o odmenách v KMF si povieme neskôr). Rozdáte prv spomínané papiere a ceruzky. Každý napíše svoje meno a priezvisko, dátum narodenia, adresu, školu a triedu, telefón rodičom domov a do zamestnania (alebo číslo na vlastný mobil) a zamestnanie rodičov. Uvidíte, aké je to ťažké a koľko údajov z toho deti nebudú vedieť, vrátane dátumu vlastného narodenia... Vynechané údaje zistíte opäť na budúcej schôdzke.

Tak máte solídne podklady pre svoju prácu, bez toho, že by ste program zdržovali vypytovaním alebo zapisovaním, ktoré nebýva pre nezainteresovaných príliš zábavné. Na zvyšok stránky napíše každý, ktoré továrne a ich výrobky v okolí pozná a môžu sa pokúsiť aj ich nakresliť. V každom kole súťaže v KMF by mala byť časť, dotýkajúca sa primerane veku všeobecných znalostí, ideálne by bolo, keby sa dotýkali regiónu. Samozrejme sa nemožno vyhnúť tomu, že tí najmladší budú vedľa starších spolužiakov v nevýhode. Niektoré súťaže viac prispôsobíte vekovo mladším, ale dokonalé kategorizovanie, aby to vyhovovalo každému, nebude nikdy možné. To všetko bez opisovania iba za 10 minút. Vy budete mať čas upratať si vlastné veci a občas sa pozrieť na toho, kto píše a kto spomína (na toho, kto ho do KMF poslal!) O 10 minút si necháte na rub listu ešte namaľovať osobné auto alebo lietadlo, kravu alebo kozu a niektoré vlajky, samozrejme Slovenska a trebárs aj Nemecka, Česka,

Poľska, Veľkej Británie a Japonska. Čas 15 - 20 minút. Keď zostane čas, oznámujte to za všeobecného smiechu ihneď alebo to vezmite domov. (Zvedavosť privedie väčšinu opäť za týždeň do krúžku.)

A čo všetko ste na jednej schôdzke stihli? Založiť kartotéku členov, zistiť najlepšieho pisára a najväčších škrabákov, talentovaných kresličov i technických fanatikov. Posúdiť vyjadrovacie schopnosti a posúdiť správanie detí. S tým musíte byť spokojní. Nezdá sa vám?

Druhá schôdzka

Pretože týždeň utečie ako voda, pripravíme sa na druhú schôdzku radšej skôr ako neskôr. Začať perfektne naštudovaným postupom výroby poštových známok hĺbkotlačou by nemuselo skončiť práve najslávnejšie. Pri výklade by ste zavčasu poznali, že si s deťmi nerozumiete. Z toho dôvodu začnete s filatelistickým slovníkom a to z oblasti filatelistických pomôcok.

Členovia vlaňajšieho krúžku znalosti vlastne už majú ale pretože sa medzi adeptmi z minulého týždňa objavilo aj niekoľko nových, ale o to zvedavejších tvári, nebudeme čas k príprave na tento námet určite ľutovať. (Odhalenie záhady zúbkomeru na sebavedomie stále pôsobí).

Zásobník ukazovať nemusíte, ale predvedieme, prečo potrebujeme pinzetu práve filatelistickú, skoro nepoužiteľnú pri prvej pomoci a úplne na nič v kozmetike. (Takéto pinzety takmer určite niektoré deti prinesú!) Prinesieme niekoľko albumových listov (bez potlače a so štvorcovým rastrom, s predtlačenými políčkami a s predtlačenými známkami, ako ich predávajú niektorí obchodníci.

Predvedieme ich súvislosť s ďalšími maličkosťami, ktoré samozrejme máme so sebou. Filatelistické nálepky a aspoň jednu havidku alebo jej papierovú náhradu. Nasledovať budú perové dosky a ukážeme manipuláciu s nimi. Zúbkomer bude vlastne len akousi zaujímavosťou, pretože sa k nemu dôkladne vrátíme až neskôr. Nezabudneme na literatúru v podobe napr. ZBERATEĽA, Mladého filatelistu, Filatelie, ilustrovanej knižky o poštových známkach a nakoniec nejaké katalógy. Zumstein alebo Michel vykonajú pre nadšenie k filatelii síce dosť, ale nezabudneme ani na skromnejšie katalógy POFIS alebo Slovenska.

Budeme dbať na zásadu striedania našej prípravy pri odovzdávaní našich znalostí a skúseností. Súčasťou našej prípravy bude i to, že rozstriháme nejakú väčšiu, trebárs poškodenú známku z emisie Umenie (alebo jej trochu zväčšenú kópiu) na asi 8 – 10 dielov a tieto necháme jednotlivo vkladať do rámkov veľkosti na každej strane len asi o 3 mm

väčších ako je na známka pomocou pinzety. Zatiaľ čo ostatní, teda „nesút'aziaci“ menia známky, sledujete nováčikov ako drvia v pinzete dieliky známky a trasúcou rukou ich vkladajú do narysovaných rámkov. Čas sa meria stopkami, zapisuje a zaznamenáva do našej celoročnej súťaže ako jedna z najvyhľadávanejších disciplín. V prípade, že by došlo k časovej tiesni preto, že sa má vystriedať viacero členov KMF a skladanie by sa mohlo neúmerne predĺžiť, prerušíme súťaž aj výmenu a môžeme pokračovať zasa nabudúce.

Pretože sme cestou z minulej schôdzky požiadali 2 –3 nových členov aby si priniesli svoje známky, požiadame ich, aby sa postupne jeden po druhom pochválili. Účelom je poodhaliť tak trochu záujem majiteľa o niektorý druh známok alebo zbierania, ktoré si vlastne ani neuvedomuje a nakoniec sa zoznámiť s filatelistickým materiálom v zbierke. Pri tom upozorníme na niektoré zaujímavosti, prezradíme, čo vieme o tej či onej fúzatej tvári na známke, sem-tam siahneme po beznádejne poškodenej známke a tak vlastne jej vyradením a zničením i poučujete. Rešpekt k vám sa po tejto schôdzke opäť upevnil. Dochádza k prvým ponukám a sľubom na výmenu známok a výmenu materiálu, výhodného pre všetkých. Niekedy sa celkom hodí dať takejto burze voľný priebeh a v pokoji sa pripraviť na ďalší program.

Na voľný stôl pripravíme v tichosti 30 známok s námetom fauny. Pretože je dnes účasť nadmieru dobrá, pripravíme sa na to, že prítomných rozdelíme do troch – štyroch skupín po štyroch. Zábava prebehne nasledovne: Všetci si zoberú vami pripravený papier, napíšu do horného rohu svoje meno a vyzveme prvú štvoricu ku známkam, zatiaľ pre nich zakrytým. Necháte každému z nich 30 sekúnd, aby sa s tou nádherou zoznámil. Známky opäť zakryjeme papierom a prvá štvorica sa odoberie na miesto, kde sedela. (Pamätajte potom na svoju zodpovednosť, ktorú máte pri vedení KMF). Úloha znie: napísať počas 3 minút, ktoré zvieratá na známkach boli a označiť tie, ktoré žijú u nás vo voľnej prírode.

Za ďalších 30 sekúnd sa to opakuje s ďalšou štvoricou atď. Interval 30 sekúnd je tu preto, aby ste mohli bez problémov „spracovať“ odpovede a nikomu neukriviť. Po uplynutí 3 minút zoberieme bez diskusie papier s výsledkom. Vyžaduje to sústredenie alebo pomoc inštruktora. Niekedy vyzveme k spolupráci na sledovanie času niektorého staršieho člena, ktorý prejavuje o spoluprácu trvalý záujem. Pamätajte na to a nenápadne ich k tomu aj ved'te. Uvidíte, ako sa to neskôr vyplatí.

Podobnú súťaž je dobré vopred a s ohľadom na čas premyslieť, aby to vyšlo. Na záver zaskočíte tých „chytrých“, ktorí pre istotu vymenovali celú ZOO, tým, že oznámite poslednú podmienku súťaže: za každé zviera navyše, ktoré si niekto vymyslel, sa odpočíta jedno

správne „videné“. Povzdych podvodníkov a jasot poctivcov potvrdí správnosť skrytého pravidla a zaseje určitú opatrnosť pre budúce časy.

Čas schôdzky sa naplnil. Ako sme si zvykli presne začínať, tak presne aj končíme. Má to svoj význam vo vzťahu KMF – rodičia. Hodnotenie všetkých súťažiacich sa snažíme vykonávať stále podľa rovnakej metódy, a to tak že najlepší dostane toľko bodov, koľko bolo prítomných členov na schôdzke. Najslabší, najpomalší dostane 1 bod. Vede to k podpore dochádzky. Zvíťaziť v konkurencii dvoch alebo byť tretí, keď je na schôdzke dvanásť detí, to je predsa rozdiel.

Príprava sa dnes opäť vyplatila. Vieme, kto je zručný pri používaní pinzety so známkami, trochu sme si mohli roztriediť kolektív podľa záujmu o ten-ktorý známkový materiál, máme dôkazy o šikovnosti tých dvoch tichých slušných nováčikov a čo je najdôležitejšie, že na schôdzke sa všetkým páčilo a prídu zaručene na ďalšiu. Túžba dobrého umiestnenia v doterajších súťažiach ich privedie ešte o 5 minút skôr.

Tretia schôdzka.

Na dnešnú schôdzku idete opäť s vedomím, že po nej budú vaši zverenci bohatší nielen o nové znalosti, ale že budú aj o niečo filatelisticky zdatnejší. K základnému a hlavne jednoduchému patrí nalepovanie známok pomocou filatelistických nálepiek. Je to úkon ľahko a rýchlo zvládnuteľný a navyše veľmi užitočný. Len týmto spôsobom možno čoskoro prekonať zvyk nových adeptov filatelie – nosiť so sebou známky na výmennú schôdzku v rôznych škatuľkách a obáľkach alebo ich nivočiť v drahých zásobníkoch bez použitia pinzety. (U tých najpremyšľavejších sa tak činí dokonca pomocou špendlíkov!)

Ak je k dispozícii tabuľa, môžete k výkladu použiť i vysvetľujúci náčrt podľa katalógu POFIS. Nie je však nad niekoľko razy opakovanú ukážku. Predvedieme ako a vysvetlíme prečo, aby každý pochopil a potom poskytneme každému možnosť niekoľko nálepiek spotrebovať. Keď už aj ten najväčší "nešika" tvrdí, že pochopil, opustíme túto časť schôdzky. Ak sa stretávate s členmi KMF i na výmennej schôdzke KF dospelých, nezabudnite ukázať nesprávne vylepovanie v niektorých konkrétnych výberoch a možné následky. (Roztečená plocha lepidla po väčšej časti známky tak, že známku nielenže neprevrátime, ale ani neodtrhneme od papiera vo výberovom zošitku. Opakom je, že známky samy odpadajú v zošitkoch.) Odporúča sa pre každého vedúceho KMF príležitostne zakúpiť nálepky vo väčšom množstve, aby bol pre každého člena dostatok, teda asi jeden balíček a niečo ešte zostalo pre vašu potrebu pri práci na listoch, súťažiach a pri exponátoch. Potrebu odhadnite

z toho, že v balíčku je spravidla 1000 ks nálepiek, máte 10 – 12 členov KMF, každý spotrebuje „X“ kusov a zvyšok je na ostatné časy. Na nácvik práce s nálepkami je možno použiť aj odtrhnuté a nastrihané pásy z priehradkových listov známok, ktoré vám ochotne dajú na pošte, niekedy sú to dokonca všetky kupóny, ktoré slečne za priehradkou prekážajú pri vylepovaní, keď je pre ňu jednoduchšie vylepovanie samotných známok k nevôli filatelistov .

V pokračovaní schôdzky, ktorá je odpočinkom pre všetkých okrem vás, predvediete ukážky z vašej prípadnej korešpondencie so zahraničným partnerom a pripomeniete „povinnosť“ zhromažďovania filatelistického materiálu z pošty v rodine, v príbuzenstve, na poschodí u susedov, zo zamestnania rodičov, na poschodí každého vášho člena v jeho dome, na ulici...Kto to zvládne bez následkov v škole? Potom samozrejme vzájomná výmena známok, ktorá nasleduje. Pomôžete riešiť len kriľavé prípady, nezabudnete napomenúť tých, ktorí sľubujú, iba berú a nič neponúkajú. Všetko na základe výmeny „ kus za kus“.

Súťaž na záver nebude nič iného, než vylepenie 10 ks známok, (lacných, pripravených vami pre tento prípad) na jednotný papier do dvoch radov pod sebou. Hodnotí sa čas, počet dobre prilepených známok. Nálepky pripravíme na kôpku, každému 12 ks. Za každú známku, ktorá po zatrepaní odpadne, sa odpočítajú dve dobre nalepené. Poradie podľa rýchlosti nie je treba zvlášť zložito zisťovať. Kto dokončil, prinesie svoje „dielo“ , vy s ním „zatrepete“ a odložíte. Dole bude práca toho najrýchlejšieho a úplne hore práca toho najnešikovnejšieho. Aj tu sa potvrdí, že „práca chvatná – málo platná“. Ale i tu výnimky potvrdzujú pravidlo. Rozhodne sa bude táto disciplína páčiť a získa sa pri nej dosť, keď uvážite, že je to schôdzka zatiaľ len tretia.

Štvrtá schôdzka.

Celkom iste už prišli na to, že začiatok schôdzky neberú všetci členovia KMF rovnako vážne. Že aspoň 10 minút je treba preklenúť čakaním na oneskorencov. Samozrejme to musí byť čakanie produktívne, najlepšie spojené s vysvetľovaním rôznych zaujímavostí nových aj starších a až keď je isté že sme komplet, tak príde na rad vlastný program.

Pomôcky už má takmer každý všetky a preto nebude problém aspoň tie základné priniesť a naučiť sa ich správne používať. Vždy sa na to dobre pripravíme, aby vaše prípravy nenudili. Dnes budeme merať poštovú známku. Najskôr samozrejme zúbkometerom a rozmer známky. Rozmer obrazu zmeriame na známke buď celuloidovým alebo papierovým meradlom. Využijeme prvý raz aj stupnicu na zúbkometri, ktorá je s presnosťou ½ mm.

Mládežníci poznajú prvý raz, ako je meranie na milimetre nedokonalé a ako je niekedy nutné merať aj na zlomky mm. Pozor na to, že menší žiaci, ktorí chodia do školy na 1. stupni, sa zlomky v matematike ešte neučili. Spojíme túto časť výuky s ukázkou cenových záznamov v katalógu. Nie aby sme tým upozornili na možnosť obchodnú, ale aby sme zvýraznili význam z dôvodov zberateľských. Získanie niektorého typu s katalógom takmer vždy súvisí. Samozrejme nepodceníme ani možnú otázku, vedúcu k objasneniu zhora uvedených rozdielov v rozmeroch a ak treba, aj v cene.

Používanie zúbkomeru vyžaduje cvik. Zoznámenie sa s ukázkou známok s malým, stredným alebo veľkým počtom zúbkov na 2 cm dĺžky zrýchli meranie zúbkov podstatne. Vyplatí sa teda získanie trebárs aj poškodených známok s počtom zúbkov 9 a povedzme 16. A potom už nič nebráni tomu, aby sme súťaž v určovaní rozmeru zúbkovania nemohli zaradiť na budúcu a samozrejme aj na niektorú z ďalších schôdzok. Vyplatí sa to aj pri iných príležitostiach.

Nezabudneme ani na meranie hrúbky papiera známky pri ktorom budeme potrebovať mikrometer. Iste máte medzi známymi sústružníka, ktorý vám ho na jeden raz požičia a naučí vás s ním zachádzať, pokiaľ ste to dosiaľ sami neskúšali. Je dobré mať na meranie aspoň 2 rozdielne známky z tenšieho papiera (napr. niektoré staršie maďarské a rakúske) a iné z hrubšieho papiera, napr. zo súčasnosti. Že by ste mali hárček KDM na kartónovom papieri, to nepredpokladám. Určite to bude zaujímavé pre celý KMF a hlavne nové! Nie je vylúčené, že po takejto „lekcii“ objavíte v KMF záujemcu o špecializované zbieranie, ktorých je medzi mládežníkmi stále tak málo.

A dnes miesto hrania alebo súťaženía sa pustíte do výroby mierky na známky, aby ste maximálne šetrili vašim členom – zberateľom alebo vystavovateľom prácu pri zisťovaní rozmeru známky pri neskoršom rysovaní políčok na albumových listoch. Môže sa to hodiť i pre KMF, ktoré sa zúčastňujú filatelickej olympiády, kde je málo času. A samozrejme je to vhodné vedieť tým mladým filatelistom, ktorí už začínajú vystavovať a rozhodli sa pre tento spôsob úpravy albumových listov, ak nemajú na havičky.

Čo k tomu potrebujeme? Obal zo zošita tmavšieho odtieňa (tvrdý), milimetrový papier, lepidlo a nožnice. Ostatné patrí do bežnej výbavy každého KMF. Z obalu urobíme 2 obdĺžniky rozmerov 100 x 80 mm. Jeden z nich použijeme k zhotoveniu písma „L“ so šírkou ramien 20 mm, ktoré prilepíme na obdĺžnikový výstrižok k jeho tmavšej strane. Presne rovnaké „L“ dokonale podľa predtlačených liniek vystrihneme z milimetrového papiera a to tak, aby tie najvýraznejšie linky boli na kraji a v prostriedku. Písať opäť o presnosti je vari zbytočné, lebo vlastne vyrábame „meradlo“. Naš mm papier prilepíme potom na „L“

z tvrdšieho papiera. Zostáva nám len pripísať úhladné malé čísla, predstavujúce vzdialenosť od počiatku, teda rohu – 10, 15, 20, 25, ... mm vodorovne a zvislo a už môžeme začať merať. Známku jednoducho založíme do nášho „elka“ a odčítame rozmery. Užitočná vecička. A pri rysovaní potrebného vhodného rámika pre danú známku alebo háčček k rozmerom pridáme 2 - 3 mm a môžeme rysovať.

Piata schôdzka.

S pribúdajúcim počtom schôdzok v KMF prichádzate na to, že práce v KMF bude dosť. Jednou z prvých činností po prekonaní úvodných ťažkostí (ak vôbec nejaké boli?) bude usporiadanie filatelistického materiálu všetkých členov. Pretože zrejme prevládajú známky slovenské a československé, začneme s nimi.

Po niekoľkých stručných informáciách z našej filatelistickej a poštovej histórie vezmeme na pomoc katalógy poštových známkov POFIS a Slovensko. Objasníme význam letopočtov 1918 – 1939, 1939 – 1945, 1945 – 1953, 1953 – 1992, 1993 po súčasnosť. K tomu si vopred pripravíme príslušné známky.

Ukážkami sa rozumejú známky vedúceho a preto je potrebné pamätať nielen na vlastný výber, ale i na úskalie v podobe možnosti poškodenia, straty a nakoniec i zachovania poriadku v KMF pri ich prezeraní. Keď ide o jeden kolujúci exemplár, väčšia časť KMF sa nudí. Je nutné počítať s tým, a pripraviť zostavy minimálne dve, rôzne, i s predchádzajúcim vysvetlením. Výborne sa k tomu hodia obaly z PVC do ktorých vsunieme albumové alebo zásobníkové listy (tzv. „výmety“). Ukážky na týchto listoch doplníme nadpismi a popisom a pustíme ich proti sebe, aby mali poučenie pred očami v krátkom čase všetci. Komentár pripojíme i v tom prípade, keď sa nikto na nič nepýta. Nesmie to trvať dlho, najviac 15 min. ale výnimka je možná, ak zistíte, že všetci zahoreli záujmom.

A ako sa budeme dnes hrať? Pretože sa na známkach stále častejšie objavujú mestá alebo ich významné stavby, musíme pamätať aj na rozširovanie znalostí zo zemepisu. Overte si, že nie je ťažké pre väčšiu časť vášho KMF ukázať na slepej mape Austráliu a Melbourne, ale ukázať na bežnej mape Slovenska Brezno alebo Lučenec – to je oriešok. Pokiaľ nie ste z Brezna alebo Lučenca... Slepá mapa bude patriť skoro k vašim najobľúbenejším súťažiam. Vyhľadajte vhodný formát mapy, asi A4, obrys štátnej hranice skopírujte xeroxom. Označte svetové strany. Pre kontrolné účely si urobte ešte jednu kópiu, ale na priehľadnom papieri s pridaním polohy krajských miest, miest zaujímavých z histórie, s významným priemyslom, turistikou a pod. (Na to stačia malé krúžky $\varnothing$ 1 – 2 mm). Takýchto slepých máp si urobte viac.

Pred vlastným súťažením sa predpokladá samozrejme s mapou Slovenska alebo bývalého Československa zoznámiť skôr, než tak urobí učiteľ v škole na vlastivede alebo v zemepise. Súťažiaci má vlastne za úlohu určiť polohu stanovených miest (podľa vašej voľby) krížikom alebo pripísaním názvu. Všetko slabo ceruzkou, aby ste listy mohli použiť neskôr a viac razy. Odporúča sa najviac 10 miest a na začiatok tie väčšie a známejšie. Je možné udávať súťažiacim tie mestá a miesta, ktoré boli zobrazené už na známkach a navyše sa zoznámiť aj s ich erbmi.

Vyhodnotenie súťaže môžete vykonať hneď na krúžku (keď je výmena známok). Prekrytím vašej kontrolnej mapy zistíte odchýlky, zmeriate s presnosťou 1 mm a všetky odchýlky spočítate každému súťažiacemu. Kto docieli súčet pod 100 je fenomén KMF a zaslúži si pochvalu. Razom máte príspevok do vašej súťaže v KMF a bude sa vám ľahšie vyberať delegát na budúce stretnutie mladých filatelistov.

Šiesta schôdzka.

Čas letí a váš krúžok už dávno nie je hŕstkou nezalých vlastníkov neusporiadaných zbierok známok. Dokonca sa už o ňom vie v škole a v domovoch jeho členov. (Nezabudli ste ani na nástenku v škole a príspevok do miestneho alebo školského časopisu). Objavili sa aj prvé problémy. Niekoľko chlapcov z krúžku odišlo a zostávajúcich možno pomerne ľahko rozdeliť na dve časti. Jedna priamo oplýva známkami a druhá sa drží na svojich „100“ kúskoch rôznej kvality. (Je dobré im občas pomôcť prebytkami členov z materského, patronátneho KF). I to býva niekedy pre činnosť KMF na škodu a vlastne vedúci je úplne bez viny. Obe skupiny majú ale rovnaký záujem ako o „dávkovanie filatelistických znalostí“ tak aj o činnosť viac-menej zábavnú. Rozdeľujú ju ale možnosti, a ak nemá dôjsť k najhoršiemu, je treba niečo podniknúť. Vyhlásime súťaž o najzaujímavejšiu celistosť, keď predtým vysvetlíme, čo to je, prečo sa zbiera a ako sa medzi filatelistami hodnotí.

Pretože sa taký materiál len tak ľahko nekúpi, ale je treba jeho získanie čiastočne organizovať, príde v kolektíve k akémusi vyrovnaniu síl (finančne lepšie situovaní na strane jednej a tí druhí so záujmom o filateliu nemenším na strane druhej), s prínosom pre veci nové, pre naše ďalšie zábery zahrnuté do programu činnosti na školský rok užitočné.

Na každú schôdzku môže priniesť hocikto 3 celistvosti so svojou značkou, umiestnenou na dohovorenom mieste, vyznačenú ceruzkou. Každý účastník súťaže umiestni svoj materiál na voľný pripravený stôl, a úlohou vedúceho bude spolu s najzdatnejším mládežníkom vybrať 3 najlepšie. Samozrejme, že sa komentujú aj ostatné (upozorníme na

zaujímavosti alebo kritizujeme chyby). Najlepší dostanú do súťaže, prebiehajúcej v KMF po celý rok za každú celistvosť 5 bodov a každá ďalšia je ocenená jedným bodom. Kto si nedal robotu a za týždeň nepriniesol nič, má zisk nulový.

Po vyhodnotení sa všetko zoberie a uloží. Rozdáte to majiteľom po polroku alebo nakoniec podľa toho, ako sa súťaž páčila a ako to potrebujete. Celkom určite táto „posilňovacia metóda“ pomery vo vašom KMF trochu upraví. Zhora uvedené opatrenie s uložením obálok nevedie k ničomu inému, než k zabráneniu chytráčeniu s ktorým je nutné už u mladých filatelistov počítať.

S popísanou súťažou úzko súvisí dopisovanie so zahraničím, ktoré neváhajte rozbehnúť hneď, ako sa ukáže, že v KMF je niekto zdatnejší v angličtine, nemčine alebo aj v ruštine. Venujte čas od času týmto dopisovateľom aj väčšiu časť času určeného krúžku. Vyplatí sa to! Adries je všade dost' a jednoduché vety dajú dokopy vaši zverenci alebo ich učitelia alebo rodičia. Listy môžu byť spočiatku úplne rovnaké a pozornosť treba zvýšiť len v prípade, keď máte v KMF spoločne chlapcov aj dievčatá. Nie je na škodu, keď si niektorí píšú s viacerými partnermi. Za pár korún možno získať výmenou detí pekný materiál, spoľahlivo rozšíriť slovnú zásobu toho – ktorého jazyka a pekné prírastky do prv popísanej súťaže (za peknú celistvosť a adresu môžeme pripísať ďalšie 2 body, pretože ono je s tým určite spojené dost' práce).

Obálky so známami, ilustráciami, pečiatkami sa hromadia, vlastne tak dávame možnosť vzniku našej prvej propagačnej akcii – výstavke v KMF. Nikde nie je napísané, že musí byť všetko na albumových listoch a že musí ísť práve len o filatelistický materiál. Rozoberieme niekoľko čísel Mladého filatelistu, pridáme niekoľko fotografií z činnosti KMF, prvé pokusy o návrhy známok, pripravované k 1. výročiu vášho KMF... (Vyložíme aj kroniku – ak ju píšeme. A ak nie, tak s jej písaním neotál'ame na neskoršiu dobu, ale začneme hneď. Prezenčná listina návštevníkov našej výstavky, spoločná fotografia môže byť dobrým úvodom a základom kroniky, na ktoré budeme nadväzovať.) To všetko na stoloch, pod sklom, v provizórnych rámoch, skrátka podľa toho, čo kto má k dispozícii. A samozrejme so zasväteným výkladom členov KMF. Celkom určite bude mať vaša akcia úspech u spolužiakov v škole, aj u rodičov.

Siedma schôdzka.

Nášmu krúžku sa v poslednej dobe podarila výborná vec, pretože výstavka našej činnosti mala neobyčajný úspech, ktorý sa prakticky prejavil podstatne vyššou aktivitou. A

získali sme aj pár nových záujemcov, ktorí o nás ešte v škole nevedeli. Všetci zahoreli túžbou po práci na ozajstnom exponáte.

Samozrejme nepodľahneme eufórii, ale ani nesklameme. Prvé by znamenalo narýchlo inštalované albumové listy vyvolávajúce možno uspokojenie na všetkých stranách a druhé nebolo nič iné než dať prednosť vášmu vlastnému pohodliu a nastúpiť cestu postupnej stagnácie a možno aj straty záujmu o vec. Preto do toho!

Ak nemáme vhodný vzor albumových listov, budeme hľadať pomoc u skúsenejších alebo siahneme po návode, ktorých je vo filatelistických časopisoch a príručkách alebo výstavných katalógoch celý rad. Najskôr naučíme členov krúžku zachádzať s takými pomôckami, ktoré všetci síce do KMF usilovne nosia, ale inak sa k ich používaniu zatiaľ moc nedostali. Nezabudneme na zásadu čistoty, starostlivosti a predvedieme vzorné narysovanie 5 obdĺžnikov s medzerami 1 cm na papier formátu A5 (A4) buď čistý alebo so štvorčekomým rastrom, samozrejme ostrou ceruzkou a potom fixkou, najlepšie čiernou, s hrúbkou čiary 0,5 mm. Nie je na škodu, ak si rysovanie sami vopred doma vyskúšame. Obdĺžniky šírky 2,5 a 4 cm výšky rastú pred očami vašich zverencov tak rýchlo, že sa nik nenudí. Ak sa vám to podarí za 3 minúty, tak vám všetci uveria, že to nič nie je a pustia sa do práce bez donútenia. Tým najmladším dáme šancu rysovať čokoľvek a akokoľvek, nezabudneme ich pochváliť. Ak toto deti naučíte, urobili ste veľmi veľa, pretože súčasná škola sa na matematike s rysovaním „moc nebabre!“

Ak sa rozhodneme, že deti budú robiť aj veľký rámik okolo albumového listu, pripravíme si na to šablónu, v ktorej sú v rohoch trojuholníkové otvory. Šablónu deti priložia na albumový list a ceruzkou obkreslia tenučko iba rohy, vlastne krátke ramená pravouhlých trojuholníkov a nakoniec príslušné rohy spoja s pomocou dlhšieho pravítka a ceruzky alebo fixkou. Prepisovačky (gulôčkové perá) nedovoľujeme používať na rysovanie, kto to skúsi, sám sa presvedčí prečo.

Pripomenieme, čo je to os listu, a pod našim radom políčok (nový termín je už takmer filatelistický) vnucujeme ho KMF práve od narysovania prvých štvorčekov. Necháme rysovať aj 4 štvorce 4 x 4 cm opäť v jednom rade a s medzerami. Ak to niektorým členom naozaj nejde, pokúsime sa im vyrobiť šablónku z tvrdého papiera s viacerými veľkosťami otvorov, zodpovedajúcimi veľkosťami najbežnejších známok.

Nasleduje prestávka. Pri nej pomôžeme menej zdatným a pripustíme i nejaké ťažkosti. Všetko to možno až do tohto miesta vykonať s pomocou nášho zástupcu - pomocníka v KMF ak ho máme. Po prestávke zaradíme rozdelenie drobných odmien za prácu na inštalácii našej poslednej (vlastne predovšetkým prvej) výstavky, ktoré ochotne poskytne patronátny KF,

alebo ho aspoň dotuje. Čiastka 20 – 30 Sk by nemala byť na jednotlivca prekročená a ak sa nenájdu prostriedky klubu, má nejaké škola, centrum voľného času alebo sponzor. Nezabúdajme ani na „vyznamenania“ vo forme výstižnej správičky o našej výstavke a činnosti v okresných novinách. Vymenujeme najlepších alebo pripojíme podarený obrázok a vhodnú fotografiu.

Je isté, že od počiatku činnosti nášho KMF sa bude zberateľstvo poštových známok uberať cestou námetov a viac-menej podľa možnosti u jedného alebo dvoch členov aj zbieraním generálnym. Obe skupiny podporujeme spravodlivo, ale dnešná súťaž je predsa len zameraná námetovo.

Aspoň stručne vysvetlíme zmysel zberateľstva motívového (t.j. napr. kvetinku ku kvetinke, je pritom ľahostajné, či je to na známke, pečiatke a či celine, na albumových listoch možno ukladať celé série s jedným obrázkom, snažíme sa o úplné vyzbieranie danej témy atď.) a rozdiel v zberateľstve námetovom (kvety s prihliadnutím k systematickému triedeniu botanickému, významných botanikov, vzťah k určitej krajine, možný hospodársky význam, botanické kongresy, využitie v heraldike, kvety v domácnosti a pod.)

Potom určíme nasledujúcu úlohu: Vymenujte nadväzujúce námety k oblastiam

- a) poľnohospodárstvo
- b) letectvo
- c) automobilová doprava

Na oblasti poľnohospodárstva sa presvedčíme, že zadaniu dokonale porozumeli. Postupne všetci súťažiaci zoznámia ostatných so svojimi predstavami – býva to veselé a výsledok sa do súťaže neráta, až potom sa ide naostro. Prvýkrát poznáte, kto chce byť originálny a tým vlastne aj úspešný o niekoľko rokov neskôr. A tak ako inokedy – príspevky zozbierame, doma vyhodnotíme, príkladných pochválime, nejasné si necháme vysvetliť a mylné uvedieme bod za bodom na správnu mieru. Správne oceníme jedným bodom za každý námet. Prvýkrát sa do súťaže dostane „filatelistické myslenie“ ale šancu dáme všetkým: za domácu úlohu narysujú všetci na zvyšok plochy dnes rozpracovaného albumového listu 2 rady obdĺžnikov a štvorcov, ako predviedli na dnešnej schôdzke.

Poznali ste, že dnešná hodina bola vlastne v KMF historická. Potvrdí to blížiaci sa filatelistická olympiáda. Komu by sa úloha málila, tak môže na osobitný albumový list namaľovať ľubovoľný obrázok k jednému zo zvolených námetov, uvedených vyššie. Chápete, že je to náznak budúceho titulného listu mládežníckeho exponátu, ktorým si overíte, čo vaši mládežníci dokážu.

Ôsma schôdzka.

Zatiaľ ste išli v krúžku od úspechu k úspechu a mieni sa tým samozrejme spokojnosť členov s doterajšou činnosťou. Po ceste domov už hovoria o schôdzke budúcej, rozprávajú o tom, aký ohlas mala výstavka v triede a koľko spolužiakov sa chystá od budúceho roku pripojiť ku krúžku mladých filatelistov. Vedúci sa ale nenechá ukolísat' ani zaskočiť.

Stať sa môže aj to, že pár minút pred začiatkom schôdzky ste obkolesení hufom, v ktorom sa síce veľa hovorí, jeden cez druhého, ale čo je to platné, keď sú to celkove traja! A práve dnes sa malo pokračovať na listoch. Príčinou môže byť hocičo – karanténa, chrípka, niekedy zlomyseľná informácia niektorých vašich odporcov, že sa krúžok nekoná. Po dnešku ale budete pripravení na všetko. Heslo dnešnej schôdzky – Učíme sa hrou – naplníme i za cenu toho, že si prizveme trebárs 5 zvedavých chlapcov napr. z fotokrúžku, pretože pre zmenu zasa im neprišiel vedúci. Alebo je tu záloha, keď vo vedľajšej triede je ešte školský klub detí a pani vychovávateľka dnes nie je celkom vo svojej koži a vaša ponuka jej príde vhod.

Máte pripravené hromádky kartičiek s otázkami zo zemepisu Slovenska, Európy a zámoria. Každý balíček predstavuje 15 otázok rozdielnej obťažnosti. Do tej ľahšej „pätnástky“ zaradíme otázky ako napr. do ktorého regiónu patrí Prešov a Košice, ktoré sú na našom území prítoky Dunaja, a pod. V druhej skupine otázok, teda obťažnejších, sa pýtame na vymenovanie 3 riek v Nemecku, najnižšie a najvyššie položené miesto vo svete, 4 známe prielivy a pod. Najťažšie otázky sú určené pre „hviezdy“ alebo pre neutíšiteľných „vyťahovákov“: Najvyššia hora Afriky, Antarktídy, 3 rieky Kanady, hlavné mesto Azerbajdžanu, zemepisná dĺžka šírka Bratislavy... Je vhodné otázky pripraviť podľa zloženia krúžku, aké máme deti z jednotlivých ročníkov základnej školy alebo gymnázia a preto odporúčam požičať si týždeň predtým od pani učiteľky učebnicu zemepisu. Je možno pripraviť otázky aj z viacerých predmetov, vzorom nám môže byť TV súťaž „Chcete byť milionárom?“

Pred nami bude ležať 3 x 15 lístkov otázkami dolu, číslami nahor. Na tabuli alebo na väčšom hárku papiera namaľujeme sieť so 45 políčkami (pre každú skupinu obťažnosti 3 x 5) do ktorých budeme zaznamenávať čísla tak, že otázka bola celkom alebo čiastočne zodpovedaná a každý má tak možnosť orientovať sa na pre voľbu čísla a otázky. Všetkým vysvetlíme, že za správnu odpoveď v 1. skupine sú 2, v druhej 4 a v najťažšej 6 bodov. Čiastočná odpoveď znamená polovičný zisk a chybná odpoveď odpočet príslušnej hodnoty. Zodpovedané otázky sa odkladajú bokom a každý teda odpovedá na niečo iné. Otázky, na ktoré nebola daná odpoveď ani čiastočná ani správna, sa vracajú do hry.

Voľbu 1. otázky začne ktokoľvek zo súťažiacich, ale ďalší postupujú rad za radom až k poslednému. 2. kolo otázok postupuje presne opačným smerom. Tretie začneme opäť inde a posledný z radu začne kolo štvrté. Docielime tak maximálne sústredenie na hru, lebo každý má šancu si číslo nezodpovedanej otázky pamätať a čakať až na neho príde rad a ak ho nik nepredbehne potom vybrať a odpovedať. Tak si aj tí nesmelí môžu zaistiť body, ak si trúfnu na ťažšie otázky.

Okolo tejto hry je dostatok zábavy i napätia a hlavne – všetci sa učia jeden od druhého. Je dobré mať pri hre pomocníka, ktorý zapisuje i zisk bodov. Vy sa staráte o čítanie otázok, rozhodovanie o správnosti a úplnosti odpovedí a poriadok. Nie je treba pripomínať, že rovnako je možno pripraviť i otázky aj z histórie a filatelie... Takto pripravená hra môže byť pripravená s rovnakým námetom najviac 2x v roku, pretože inak stráca zmysel. Hra sa ukončí buď sama tým, že sa nedá už na nič odpovedať alebo keď sa všetky pokusy skončili a nik nechce riskovať bodovú stratu. Ak je čas, odpovedáme na ostatné otázky sami, ak nie je, ponecháme si ich na reprízu.

Úloha vedúceho je v tomto súťažení veľmi dôležitá. Nielenže musí sám vedieť, ale musí počas hry povzbudiť nováčikov, pochváliť či počítať body tým najlepším. Skúste si previerku znalostí a uvidíte, ako sa bude páčiť. Možno takmer s istotou tvrdiť, že na schôdzku vášho KMF prídu 2 – 3 fotoamatéri, ktorí práve dnes našli cestu medzi správnymi kolektív.

Deviata schôdzka.

Dnešná schôdzka bude výnimočná. Vyše polovica členov vystavuje prvý raz svoj exponát a napriek tomu, že sa o termíne výstavy vie už dlho, práca viazne. Pri vlastnom programe schôdzky nie je potrebný pokoj na „vzdelávanie“ začínajúcich a pokročilých súčasne a tak sme sa dnes zišli v sobotu. Ostatne podobná situácia nastala i pred krajským kolom filatelickej olympiády, keď naši delegáti v rámci zodpovednej prípravy absolvovali filatelistický dril len preto, že k jeho odloženiu o jeden rok nedošlo.

Načo zameriame teda naše úsilie? Predovšetkým na veci nevyhnutné, u ktorých je možnosť v KMF len naučiť a doma dokončiť. Teda:

Zoznam listov a ocenenie exponátu. Objasnenie pojmov – známka, celistvosť, FDC, výstrižok. Buď nie je treba vysvetľovať, alebo to zásadne vysvetlíme na ukážke listu a vzornom vyplnení príslušného formuláru. Katalógové ceny sa spravidla od cien, za ktoré mladý filatelista nakupoval, príliš nelíšia. Ak aj áno (ide o vzácnu známku), uvedieme cenu pri kúpe. Nie je treba dodávať, že pri darovaných celistvostiach uvedieme katalógové ceny

známok. Pre naše výstavy pri použití našich známok uvádzame ceny v korunách, pri zahraničných prepočítavame ceny za použitia cudzích katalógov podľa existujúceho kurzu príslušnej cudzej meny alebo Euro. (Ešte nedávno sa používal prepočítavací kurz podľa katalógových cien na ZuFr, YvFr alebo MiM). To zistíme dotazom u niekoľkých zberateľov alebo prehliadkou výberových zošitkov, prípadne u predajcov známok. Ide o porovnanie, vedúce k zisteniu hodnoty exponátu pre jeho poistenie pri jeho preprave poštou a potom pri vystavovaní. (Niektoré výstavy, a to domáce aj zahraničné, exponáty nepoistujú, ale vykonávajú určité opatrenia na zabezpečenie ochrany exponátov počas výstavy.) Halierové hodnoty zaokrúľujeme ne celé koruny. Z formuláru so zoznamom materiálu si urobíme kópie. Nabudúce sa to vyplatí, sme bez práce pri vyhľadávaní známok v katalógu a pri zmenách a prepracovaní exponátu podľa starej kópie vykonáme úpravy a zmeny. Staré súpisy je treba časom likvidovať, lebo pri ich zámene môže dôjsť k chybám a stratám času.

Definitívna prihláška. Všetko, čo bolo napísané už skôr, alebo bolo povedané na aktívoch vedúcich je platné. Prikazujte členom – vystavovateľom, aby vyplňovali úhľadne, paličkovým písmom alebo šablónkou, na písacom stroji alebo počítačom. Buďte dôslední, práca s tým trvá len chvíľu. Objasnite zvlášť tým „chytrým“ rozdiel medzi vekom filatelistu (počíta sa k 1.1. daného roku), čo je rozhodujúce pre zaradenie do príslušnej vekovej skupiny a vekom podľa skutočného dátumu narodenia. Pri absolvovaných výstavách uvádzame maximálne tri posledné, hlavne tie, kde exponát získal kvalifikáciu, blahoželanie poroty alebo vecnú cenu. Vedúci KMF potvrdzuje nielen že vystavovateľ je členom KMF, že mu exponát patrí, ale zodpovedá aj za to, že je všetko tak ako má byť. Pozrie správnosť údajov v prihláške, skontroluje, či je v zozname (aj v exponáte!) naozaj 32 listov a nie práve 31. Pozrie exponát zbežným prelistovaním (videl ho často pri úprave), u slabších v gramatike sa nevyhne prečítaniu textu popisu a (ak je ešte čas) zaisteniu kvalitnej a včasnej opravy. Vyhľadávajte pri tejto oprave aj chybne upevnené známky a celistvosť! Predídete tomu, že potom pri výstave nebudú doslova nasypané za sklom v dolnej časti rámu alebo v obale, alebo budú dokonca chýbať. V poslednej dobe sa žiada na medzinárodné výstavy zasielať aspoň titulný a úvodný list v niektorom z jazykov UPU, spravidla v angličtine, ako sprievodný list. Alebo sú tieto listy dvojjazyčné, prípadne je dvojjazyčný celý popis. To je požiadavkou medzinárodnej poroty.

Číslovanie listov sa robí úhľadne na prednú stranu, aby sa s listom pri jeho inštalácii nemuselo otáčať, najlepšie vľavo dolu v rohu ceruzkou. Vyplatí sa označiť listy na rube pečiatkou s adresou, hoci aj vedúceho KMF alebo pripísaním mena a sídla krúžku. (Mne sa osvedčilo vkladanie nakopírovaných lístkov s menom a adresou a číslom listu, ktoré

vkladáme do obalu zozadu.) Exponát patrí do pevného obalu, v ktorom sa dajú listy donášať aj na krúžok. Stojí to za to. Pri mladších vystavovateľoch je rozhodne na mieste, aby ich exponáty odoslal poštou spoločne vedúci KMF. Je to nielen lacnejšie ale aj spoľahlivejšie. Aj keď pre vás prácnejšie. Ak je to možné, exponáty sa dajú zaniest' na organizačný výbor výstavy aj osobne, príslušný funkcionár ich po kontrole prevezme na potvrdenie. Aj keď pre vás časovo náročnejšie.

A keď je všetko zabalené, môžeme sa zahrať.

Všeobecne možno povedať, že neorganizovaní mladí filatelisti sú v KMF viac pútaní známkami, vydanými v zahraničí než doma. Tento jav sa prenáša na kratšiu dobu či dlhší čas i do nášho KMF. Pripravíme si preto xeroxové zväčšeniny formátu 24x30 cm alebo A4 našich vybraných známok. Súťažiaci, zhromaždení pred vami sú s obrazom na fotografii zoznamovaní prostredníctvom výrezu veľkosti 5x5 cm v tuhom papieri, za ktorým je zväčšenina známky skrytá. (Podobne ako v súťaži „Fragment“, ktorú niekedy uverejňoval Mladý filatelista.) Keď nik známku nepozná, posunieme fotografiu za našim okienkom na iné miesto. To sa opakuje dovtedy, kým niekto známku nerozozná a označí ju. Získa 1 bod do súťaže KMF. A niekedy to môžete skúsiť aj stranovo obrátene alebo „hore nohami“.

Desiata schôdzka.

Posledná schôdzka bola v úvode nazvaná výnimočnou. Bolo tomu tak preto, že sme celý jej obsah vlastne venovali kolektívu, ktorý bol vami privedený takmer od ničoho až na samý prah filatelistického výstavníctva. Pretože je dnes koniec školského roku za dverami, napätie po filatelickej olympiáde v krajskom kole(aj v celoštátnom finále, ak ste sa prebojovali) je preč, tak prečo si neodpočínúť? Samozrejme že pri práci. Zájďeme na oblastnú, regionálnu výstavu a overíme si znalosti okolo exponátov v praxi.

Čo so sebou? Vy samozrejme maximálny počet zverencov a oni menší zošitok alebo blok a k tomu ceruzku a menšiu sumu peňazí (to závisí od vzdialenosti, kam pocestujeme a primeranú sumu ešte na občerstvenie, prípadne filatelistický nákup, lebo popri výstave môže byť aj burza, príležitostná poštová pečiatka a pod.)

Všetkému predchádza úplne jasný dohovor miesta a času odchodu a príchodu. Pôjde o výstavu mladých filatelistov s predpokladaným počtom do 25 exponátov a tak možno predpokladať, že postačia 2 – 3 hodiny na to, aby sme si výstavu nielen dobre pozreli ale tiež nezabudli sa zastaviť pri poštovej priehradke a na našu súťaž. Vstup na výstavu býva spravidla pre mládežníkov zdarma. Je žiaduce, aby ste pred vstupom na výstavu zdôraznili

význam správneho chovania. Nielen preto, že nebudete na výstave sami, ale i preto, že prípadná nedisciplinovanosť môže znamenať aj spôsobenie škody s následnými nepríjemnosťami. Teda: správať sa ticho, nepokrikovať, nebehať. Aj keď oblastná výstava katalóg nemusí mať, stáva sa pravidlom, že ho organizačný výbor pripraví. S obsahom by sa mal vedúci oboznámiť predovšetkým preto, aby mohol niektorým členom jeho kúpu odporučiť. V posledných rokoch sa v katalógoch objavujú zaujímavé články z poštovej histórie, skúseností vystavovateľov a pod. aj na menších výstavách. Pripomeniem, že vystavovatelia dostávajú katalóg aj s prílohami zdarma, väčšinou však až po likvidácii výstavy, a to spravidla spolu s medailou, diplomom, príp. s udelenou cenou.

Pri príležitostnej priehradke sa predávajú aj poštové známky, ktoré obyčajne na pošte nie sú práve bežné, ale pre člena KMF nie nedostupné. Využijeme to pre potrebu tých, ktorí odošlú pozdravy svojim priateľom a to v spojitosti s príležitostnou poštovou pečiatkou. (Bude to vaša prvá príležitosť na poučenie o výbere vhodnej známky k prípadnému motívu výstavnej pečiatky a o neuváženom polepovaní obálky či lístka známkami navyše, než príslušná poštová tarifa.) Počas vybavovania korešpondencie si výstavu pozrieme sami.

Najlepším pokračovaním bude, keď umožníte samostatnú prehliadku aj členom KMF s ohľadom na ich vlastné filatelistické záľuby. Ťažiskom schôdzky bude v prostredí výstavy predsa len spoločné zastavenie pri tých exponátoch, ktoré sú nápadné svojou vzornou úpravou, originalitou nápadu, alebo práve množstvom zbytočných a preto viditeľných chýb. Pretože sme si medzi exponátmi vybrali 1 – 2 také, ktoré nepatria k bezchybným a sú umiestnené skôr na boku než na frekventovanom mieste, môže prísť k záveru schôdzky – súť až.

Uložíme jednotlivcom, alebo ak ide o väčší kolektív dvojiciam, aby na vybraných exponátoch zaznamenali všetky vyhladané nedostatky, prediskutované skôr v KMF a naznačené dnes: vecné a gramatické chyby textu, nedostatky grafického spracovania, ako sú rámčeky, havidky, ťažké pečiatky, špinavé známky, kombinácie pečiatkovaných a nepoužitých známok na jednom liste, výstrižky z celín, dopisované adresy, nefunkčné celistvosti, skrátka „*jurymanstvo*“ *pre každého*.

Všetko musí prebehnúť v pokoji a vo vopred stanovenom čase. Úplne stačí 10 – 15 minút pre 2 – 3 vybrané listy alebo rad 4 listov niektorého exponátu, vrátane titulu aj úvodu. Najťažšia úloha čaká na vás, pretože predložené výsledky musíte prekontrolovať a nepovšimnuté nedostatky ako chyby porotcov oceniť!

Pretože hľadanie chýb iných je spravidla sprevádzané väčším záujmom, úsilím a svedomitosťou ako keď ide o chyby vlastné, je v tomto prípade všetko úplne v poriadku.

Možno dokonca predpokladať, že táto schôdzka bude prijatá kladne a navyše, že bude prínosom pre členov KMF – vystavovateľov.

...a jedna schôdzka navyše

Predkladaný metodický materiál pre vedúcich KMF je určitým návodom na prácu v KMF. Nie je nutné ani možné všetko uvedené kopírovať, to ostatne nik nežiada. Je to iba pomôcka, ktorá ukazuje jeden z možných spôsobov práce. Každý vedúci má svoj zaužívaný štýl, každý má svoj osobitý prejav a záleží skutočne len na ňom samotnom, ako využije prvky, o ktorých sa píše v materiáli J. Jeřábka 10 schôdzok. Istotne ste si všimli, že týchto 10 schôdzok je napísaných akosi „na preskáčku“, že medzi nimi by patrilo zaradiť ďalšie, že v niektorej schôdzke je činnosť, o ktorej v predošlej nebola reč atď. Je to preto, že žiaden materiál nemôže obsahovať úplne všetko od slova do slova, že nemôže popisovať celý obsah aj štruktúru činnosti, čo zostáva už na samotnom vedúcom KMF, ako dokáže tvorivo pracovať s predloženým materiálom a ako ho dokáže aplikovať na pomery vlastného krúžku, na jeho zloženie a prostredie v ktorom pracuje a ako využije dané možnosti, ktoré poskytuje klub filatelistov, škola alebo centrum voľného času.

Preto by som rád doplnil, že ďalšie schôdzky by sa mohli napr. celé venovať príprave na filatelistickú olympiádu – a vlastne sa aj musia, ak chce vedúci so svojimi mládežníkmi uspieť v krajskom alebo v celoštátnom kole. Alebo sa venovať jednej konkrétnej oblasti, ktorú si vedúci vyberie – napr. vydanie známok Hradčany, tlačové techniky, zúbkovanie známok, poštová história, ako sa kedysi písali a skladali listy atď.

(Prekladateľ)